

Színek, számok, tények

Maurer Dóra kiállítása

White Cube, Mason's Yard, London, 2016. V. 27. – VII. 9.

EGED DALMA

Maurer Dóra egyéni kiállítása május 27-én nyílt meg a kultikusnak számító londoni White Cube Mason's Yardban található galériában. A tárlat ugyan nem retrospektív, azonban a világhírű galéria belvárosi termeiben látható több mint húsz konceptuálisnak nevezhető festmény, fotó, film és installáció a művész pályájának négy évtizedét öleli fel, így munkásságának legfontosabb problémáit, fordulópontjait reprezentálja, kezdve az 1972-es *Mennyiségtábla*, a *Quodlibet* és az *Overlappings* című sorozatok több darabjától a frissnek számító *IXEK*-sorozaton át egészen a mostani tárlaton debütált két fali installációig.

MAURER DÓRA:
kiállítási enteriőr

Aminek az esete fennállhat

A szerialitás és a sorozat elemeinek variálhatóságával foglalkozó munkákat a tárlaton a *Reverzibilis és felcserélhető mozgásfázisok* három etűdje vezeti be. Maurer Dóra módszere, hogy egy jelentéktelennek tűnő mozdulatot bont elemeire, majd a fázisok felcserélésével azt vizsgálja meg, hogy a mozdulattöredékek hányféle módon követhetik egymást. Egy olyan, ténylegesen minimális elmozdulással járó folyamat, mint például egy kő sarokba helyezése, összesen tehát három pillanatképre bontható le: az üres sarok képére, a követ tartó kéz fotójára és a kő képére a sarokban. Mivel a három elem egy véges számú halmazt alkot, ezért a mozdulatnak is véges számú kombinációi jöhetnek csak létre: ha például a kiinduló sorozatot visszafele, reverzibilisen olvassuk, akkor a történetet is visszafele kell látnunk, azt, ahogyan a kéz a kőért nyúl. Maurer azt sugallja, hogy ha a variálást szisztematikusan tovább folytatjuk és a három elem permutációit sorra vesszük, akkor elvileg minden lehetséges történet kimerítően leírható a három elem cserélgésével. A mozdulat formalizálásával és kombinálhatóságával a művész a világ leírhatóságának és rendszerezhetőségének képét adja, az események lehetséges kimenetelének felvázolásával pedig az azok mögött meghúzódó, objektíven kiszámítható törvényszerűségek érzését kelti. A tárlat egyik legismertebb darabja, a *Hét elforgatás* (Önarckép) című fotósorozat receptszerű felépítése is ezt az érzést erősíti, ahogy a 45 fokban elforgatott, folyamatosan előhívott és újrafényképezett fotókból sorozatosan összeáll a – felismerhetően valamely számsorozat algoritmusára épülő – spirálszerű mű.

Maurer Dóra legnyomósabb inductív érve a világ rendezettsége mellett a számharmóniák ábrázolhatósága és felismerhetősége, éppen ezért a matematikai törvényszerűségek empirikus bemutatására való törekvés szinte kivétel nélkül kiolvasható a tárlat darabjaiból. A művész érdeklődése a különböző természeti jelenségekben felismerhető rendszerek iránt már a kiállítás egyik legkorábbi darabján, az 1972-es *Mennyiségtábla 3.* címűn is látható, ahol a művész egy 10x10-es rasztermezőn olyan természetes anyagokat terít szét, mint a szalma és a homok, így a rácsszerkezetbe zárt természetes elemmel a végtelen, a megszámlálhatatlan és a mérhető ellentétének kibékítésén kísérletezik.

Maurer műveinek alapja az antik értelemben vett rend és szépség egysége; a matematikai sorozatok ábrázolása nem alapvetően esztétikai szempontok alapján történik, azonban a végeredmény, a szabályszerűségből adódó esztétikai minőséget mutató alak, mint az

© Maurer Dóra, fotó © White Cube

egyenlet azonnali ellenőrzése, minden esetben igazolja a számítását. A művész egy interjújában a kvázi képek sorozatáról így nyilatkozott: „nem képeztek le semmit, se látványt, se érzelmet, csupán egy rendszernek a kimerevített állomásai voltak.” A tárlat egy másik darabja, a *Rejtett struktúrák* című Ingres-papírból készült, hat darabból álló frottázs-sorozatban a művész hajtogatással kialakított struktúrákban valósítja meg ugyanezt; a téglalapból kihajtogatott négyzetek és háromszögek vagy fordítva, a négyzeteket felosztó téglalapok együttese a világ rendezettségét a műben rejlő rendszerezhetőséggel, egy kiragadott állapottal demonstrálja.

Az 5-ből 6 elve

A kiállítás másik elkülöníthető egysége némelyest rációfol arra a pozitivistának tűnő hitre, hogy a művekben rá lehet találni egyfajta konvencionális mértékre – és így a világban is egy objektívnek tekinthető szabályszerűsége ismerhetünk. A természettudományok egyik legalapvetőbb feltétele, hogy a mértékegységeknek mindenki számára hozzáférhetőnek, konvencionálisnak és állandónak kell lenniük, azonban bizonyos műveinél azt láthatjuk, hogy Maurer Dóra egy sorozat mögötti törvényszerűség megállapításához vagy egy felület méréséhez nem feltétlenül egy ilyen közmegegyezésen alapuló mértéket használ.

MAURER DÓRA:
kiállítási enteriőr

MAURER DÓRA:
kiállítási enteriőr

© Maurer Dóra, fotó © White Cube

© Maurer Dóra, fotó © White Cube

MAURER DÓRA:
kiállítási enteriőr

Az *Arányok* című tízperces videójában például a művész saját testmagasságának többszörösét negyedekre tagolva méri fel egy papírtekercsre, majd erre a távolságra illeszti rá egymás mellé karszélességét, alkarjának hosszát, vállszélességét stb. Egy adott szakaszt egyenlő mértékekre oszt fel, azonban az egység – a művész testrészeinek hossza – más számára reprodukálhatatlan. Az így leszámolt x egységnyi hossz elképzelhetetlen marad, hiszen azt jelenti, hogy a művész testmagasságának többszörösében x -szer fért el maradéktalanul alkarjának, vállszélességének stb. hossza. A privát mértékegység kérdése arra mutat rá, hogy egy adott teret különböző módokon, különböző szabályszerűségeket, arányok alapján is fel lehet osztani, s ha nem tudjuk mihez igazítani az egyet, akkor ugyanaz a hossz állhat egyszerre öt egységből, és hatból egy másik nézőpont szerint.

MAURER DÓRA:
kiállítási enteriőr

Erre jó példa a tárlat címadó darabja, az *5-ből 6* című mű. A hat egyenlő nagyságú téglalap alakú vászomból és a szabályos közönségesen meghúzott, öt fekete, ütemvonalaszerű vízszintes vonalból álló mű egyféleképpen tekintve hat darab vászonná áll össze, másféleképpen pedig – a fekete vízszintesekkel tagolt szakaszokkal tekintve – öt egységet kapunk. A mű a galéria falának síkját egyszerre több szabály szerint tagolja: egyrészt a vásznakat tekintve hat részre, másrészt az ütemvonalak szerint öt szakaszra, de ugyanígy szabályszerűségeket mutatnak a vásznak közötti rések nagyságai, a színek dinamikája és a vászon, valamint az oszlopok arányai. Az ütemvonal jelentősége jól látszik abból, hogy minden esetben felülírja a vásznak elhelyezkedését: ha vászonra esik, akkor kettévágja azt – amelynek így két fele különböző színmező alá kerül –, ha azonban szabadon maradt részbe esik, akkor a galéria falára lesz ráfestve. A mérték tehát nem egy objektív mérce szerint kerül rá a műre, hanem önmaga részeinek arányából olvasható ki, a részek szabályszerűségéből következtethet-

© Maurer Dóra, fotó © White Cube

© Maurer Dóra, fotó © White Cube

tünk vissza az azt felépítő algoritmusra. Ha megnézzük a vásznak közötti rések nagyságát, akkor azt láthatjuk, hogy az egység, az első rés, a fekete oszlop szélességével egyenlő, majd a sorozat következő darabjai között ez először megduplázódik, majd a Fibonacci-sorozat értékének megfelelően növekszik: 3, 5, majd végül 8 egység széles (a különböző számsorozatok és a Fibonacci-sorozat más számsorozatokkal való szerepeltetése Maurer Dóra egyik kedvelt témája).

A színek esete egymással

A tárlaton bemutatkozó *Stage 2* és *Stage 3* című, összeütköződő, hullámzó mezőkre emlékeztető installációk tulajdonképpen a letisztult kivonatot adják a *Quodlibet* és az *Overlappings* című képek problémájának, de ugyanakkor a közelmúltban készült *IXEK-sorozat* következő

mezőket egy ponton meghajlítja, egymásnak löki, majd megnézi, hogy az egymásra csúszo, áttetsző felületű síkok színei hogyan viselkednek, hogyan lépnek kölcsönhatásba egymással. A színek egyrészt determinálja a mező görbülete – hiába homogén egy mező, a színek ebben az esetben is összeadódnak –, másrészt a két különböző színű felület egymásra tolódásából létrejött unió, ahol a színek minden egyes réteggel megkétszereződnek. Talán a most debütált installációk egy prototípusát kell sejtenuünk az egy emelettel lentebb kiállított *Overlappings (Irregular) 4* című objektben, ahol az öt egymás mögé fellógatott, homorított négyzet metszetében a színek ugyanígy kölcsönhatásba lépnek, és mivel az elemek egy feltételezett nézőpontból tökéletesen egybeillenek, ezért azt az illúziót keltik, hogy a mezők mindegyike egy és ugyanazon a hajlított síkon fekszik.

Az *Overlappings*-sorozat más kiállított darabjai ugyanígy egy gömbrésztletté összeállt színmezőkként tűnnek fel. Erre jó példa

a tárlaton látható *Overlappings 33* című mű, amelynek három egymáson fekvő síkja a falra felhúzott, hajlított vázzal együtt nemcsak a képet tünteti fel görbültnek, hanem az ominózus galéria világhírű falait is bevonja és deformálja. Az ugyancsak frissnek tekinthető *IXEK*-képek esetében Maurer eljárása hasonló volt: egy meghatározott térben több ellentétes irányú síkot ütköztet egy közös metszévonal mentén, majd azt figyeli meg, hogy a többször rétegzett zónákban a színek milyen új relációba kerülnek egymással, milyen új színek jelennek meg a keveredések által.

A londoni tárlat jól mutatja azt a kettősséget, amely Maurer Dóra műveit együttesen jellemzi: a rendszerszerű alapokra való támaszkodást, a rendszerben való gondolkodást és az ebből való kilépés keresését; a szinte természettudományos érdeklődésnek tekinthető kísérletező hozzáállást, amellyel Maurer nekiáll az alkotásnak, és a távolságtartást egyszerre.

MAURER DÓRA:
kiállítási enteriőr

MAURER DÓRA:
kiállítási enteriőr

© Maurer Dóra, fotó © White Cube

lépésének is tekinthetőek. A fali installációk Maurer sokat tárgyalt problémájához szólnak hozzá: mi történik, ha a különbözőképpen meggörbült síkok színei találkoznak, összeütköznek egymással? Az játékszabály ugyanaz, mint a fenti sorozatok esetében volt: a művész a stabil